

ग्रामीण कृषी मौसम सेवा

भारत मौसम विभाग

प्रायोगिक ब्लॉक लेव्हल अॅग्रोमेट अॅडव्हायझरी बुलेटिन
(आयएमडी आणि आयसीएआर चा संयुक्त उपक्रम)

हवामानावर आधारीत कृषि सल्ला

दिनांक : 25-10-2022

नागपूर(महाराष्ट्र) मध्ये नरखेड ब्लॉक करा साठी हवामान पूर्वानुमान - वर जारी :2022-10-25 (पुढील पाच दिवसांसाठी सकाळी ८:३० वाजेपर्यंत वैध)

हवामान घटक	2022-10-26	2022-10-27	2022-10-28	2022-10-29	2022-10-30
पर्जन्यमान (मिमी)	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
कमाल तापमान (अं.से)	29.9	29.6	29.8	30.0	30.2
किमान तापमान (अं.से)	14.1	13.8	13.6	14.0	14.4
सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	64	60	57	54	50
दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	61	59	56	53	50
वाऱ्याचा वेग(किमी/तास)	4.0	4.0	5.0	5.0	4.0
वाऱ्याची दिशा(अंश)	44	86	65	25	29
मेघाच्छादन (ऑक्ट)	1	1	1	1	1

हवामान सारांश / चेतावणी:

• नरखेड तालुक्यामध्ये, भारतीय हवामान विभाग, प्रादेशिक हवामान केंद्र, नागपूर च्या तालुकास्तरीय मूल्य वर्धित अंदाजानुसार, पुढील पाच दिवस दिनांक २६ ते ३० ऑक्टोबर २०२२ दरम्यान आकाश निरभ्र राहण्याची अधिक शक्यता, • पुढील पाच दिवस हवामान कोरडे राहण्याची अधिक शक्यता, • विस्तारित स्वरूपाच्या अंदाज प्रणालीनुसार विदर्भ उपविभागामध्ये दिनांक ३० ऑक्टोबर २०२२ ते ०५ नोवेबर २०२२ दरम्यान कमाल व किमान तापमान सरासरी एवढे राहण्याची शक्यता वर्तविण्यात आली आहे. • अंदाजाची वैधता- नमूद तारखेच्या सकाळी ०८:३० वाजेपर्यंत.

कृषि सल्ला:

रब्बी हंगामातील घ्यावयाच्या पिकाच्या बियाण्यास पेरणी पूर्वी बीज प्रक्रिया करावी. शेतकरी बांधवांनी रबी हंगामात घ्यावयाच्या पिकाची पेरणी जमीन वाफसा परिस्थितीमध्ये आल्यानंतर करावी. पुढील पाच दिवस हवामान कोरडे राहण्याची शक्यता असल्याने परिपक्व झालेल्या पिकाची काढणी, फळबागा, भाजीपाला पिके आणि कपाशी आणि तूर तसेच इतर पिकामध्ये फवारणी, आंतरमशागतीची कामे आणि उभ्या पिकात खते देण्याची कामे सुरु ठेवावी.

संक्षिप्त संदेश सल्ला:

रब्बी हंगामातील पेरणी करण्यापूर्वी शिफारशीत असलेल्या सक्रीय घटकाची बीज प्रक्रिया करावी.

पिक निहाय सल्ला:

पिक	पिक निहाय सल्ला
-----	-----------------

पिक	पिक निहाय सल्ला
गहू	<ul style="list-style-type: none"> गहू पिकासाठी मध्यम भारी, खोल व पाण्याचा उत्तम निचरा होणारी जमीन निवडावी. गहू पिकासाठी जमीन तयार करताना १५ ते २० सेंमी खोल नांगरणी करावी. वखराच्या २ ते ३ पाळ्या देऊन जमीन भुसभुशीत करावी. पूर्वीच्या पिकाची धसकटे, काडी कचरा वेचून शेत स्वच्छ करावे. गहू लागवड शक्यतो समपातळीत असावे जेणेकरून पुढील ओलीत व्यवस्थापन करता येईल आवश्यकता भासल्यास जमीन समपातळीत आणण्यासाठी पाटा मारावा. कोरडवाहू गहू पिकाची पेरणी ऑक्टोबर महिन्याच्या दुसऱ्या पंधरवड्यात करावी. कोरडवाहू गहू पेरणीस प्रती हेक्टर ७५ किलो बियाणे वापरावे. कोरडवाहू गहूची पेरणी जमिनीमध्ये पुरेसा ओलावा असतानाच करावी आणि पेरलेले बियाणे ओलाव्यात पडेल याची पुरेशी दक्षता घ्यावी. कोरडवाहू वेळेवर पेरणीसाठी दोन ओळींमध्ये २३ सेंमी अंतर ठेवावे. गहू पेरणी वेळी ५ ते ६ सेंमी पेक्षा खोल पडणार नाही याची काळजी घ्यावी. • कोरडवाहू गहू पेरणीकरिता एकेडीडब्लू २९९७-१६ (शरद), पिडीकेव्ही वाशीम (डब्ल्यूएसएम- १४७२), एमएसीएस १९६७ आणि एनआय ५४३९. पिडीकेव्ही वाशीम (डब्ल्यूएसएम- १४७२) या वाणाची मर्यादित ओलीत उपलब्ध परिस्थितीमध्ये निवड करावी. बागायती गहू वेळेवर पेरणीसाठी एकेडीडब्लू १०७१ (पूर्णा), एकेडीडब्लू ३७२२ (विमल), एचडी २१८९ आणि एचडी २३८० या वाणाची निवड करावी. बागायती गहू उशिरा पेरणीसाठी पिडीकेव्ही सरदार (एकेएडब्लू ४२१०-६), एकेएडब्लू ४६२७, एकेएडब्लू- ३८१, एकेएडब्लू १०७१ (पूर्णा) आणि एचआय ९७७ या वाणाची निवड करावी.
गहू	<ul style="list-style-type: none"> गहू बियाण्यास पेरणीपूर्वी अॅंझोटोबॅक्टर हे नत्र स्थिरीकरण करणारे जीवाणू संवर्धन आणि स्फुरद विरघळविणारे जीवाणू खत प्रत्येकी २५० ग्राम प्रती १० ते १२ किलो बियाण्यास लावून बीजप्रक्रिया करावी. गहू पिकामध्ये बुरशीजन्य रोग आणि किडींचा प्रादुर्भाव टाळण्यासाठी पेरणीपूर्वी गहूच्या बियाण्याला बीजप्रक्रिया करावी, यासाठी शिफारस केलेले बुरशीनाशक आणि कीटकनाशक पुढीलप्रमाणे आहेत. बंट (Bunt), ध्वज काणी (Flag smut) आणि मोकळी काणी (Loose smut) रोगाचे व्यवस्थापन करण्यासाठी कार्बोक्सिन ७५% डब्ल्यूपी @ २-२.५ ग्रॅम/किलो बियाणे किंवा मोकळी काणी (Loose smut) रोगाचे व्यवस्थापन करण्यासाठी डायफेनोकोनाझोल ३ % डब्ल्यूएस @ २ ग्राम प्रती किलो बियाणे किंवा ध्वज काणी (Flag smut) आणि मोकळी काणी (Loose smut) रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी टेब्युकोनाझोल ५.४ % डब्ल्यू/डब्ल्यू एफएस @ ०.३ मिली प्रती किलो बियाणे किंवा मोकळी काणी (Loose smut) रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी कार्बोक्सिन ३७.५% + थायरम ३७.५% डब्ल्यूएस @ ३ ग्राम प्रती किलो बियाणे किंवा तांबेरा व काणी रोग तसेच वाळवी आणि मावा किडीच्या प्रादुर्भावाचे व्यवस्थापन करण्यासाठी इमिडाक्लोप्रिड १८.५ % + हेक्साकोनाझोल १.५ % एफएस @ ३ मिली प्रती किलो बियाणे या प्रमाणात प्रतिबंधात्मक उपाय म्हणून बीज प्रक्रिया करावी.
हरभरा	<ul style="list-style-type: none"> हरभरा पिकाचे पेरणीकरिता देशी वाण आणि बियाणे दर- हिरवा चाफा (एकेजीएस- १), विजय आणि आयसिसिन्ही- १० (५०-६० किलो बियाणे प्रती हेक्टर), पिकेव्ही हरिता (एकेजी- ९३०३- १२) आणि जाकी ९२१८ (७५- ८५ किलो बियाणे प्रती हेक्टर बियाणे), काबुली वाण आणि बियाणे दर पिकेव्ही काबुली- २ आणि पिकेव्ही काबुली- ४ (११०- ११५ किलो बियाणे प्रती हेक्टर), गुलाबी हरभरा वाण गुलक- १ (७५-८५ बियाणे प्रती हेक्टर) या प्रमाणात १५ ऑक्टोबर ते १५- ३० नोव्हेंबर पर्यंत पेरणी करावी. पिकेव्ही कांचन (एकेजी- १९०९) या वाणाची ५०-६० किलो बियाणे प्रती हेक्टर या प्रमाणात १५ ऑक्टोबर ते १५ नोव्हेंबर पर्यंत करावी. • हरभरा बियाण्यास पेरणीपूर्वी प्रती किलो बियाण्यास ५ ग्राम ट्रायकोडर्मा किंवा २ ग्राम थायरम + २ ग्राम कार्बेन्डाझिम बीजप्रक्रिया, यानंतर २५० ग्राम रायझोबियम (नत्र स्थिरीकरण करणारे जीवाणू) आणि २५० ग्राम पी. एस. बी. (स्फुरद विरघळविणारे जीवाणू) प्रती १० किलो बियाण्यास गुळाच्या थंड द्रावणात मिसळून बीज प्रक्रिया करावी. बीज प्रक्रिया केल्यानंतर तासभर सावलीत सुकवावे आणि मग पेरणी करावी. • हरभरा पिकामध्ये मर व मुळकुज ह्या बुरशीजन्य रोग टाळण्यासाठी बियाण्याला पेरणीपूर्वी बीजप्रक्रिया करावी, या बीज प्रक्रियेसाठी टेब्युकोनाझोल ५.४ % w/w एफएस या रासायनिक बुरशीनाशकाची ०.४ मिली प्रती किलो बियाणे या प्रमाणात बुरशीनाशकाची शिफारस केली आहे.
करंडई	<ul style="list-style-type: none"> ओलिताखालील करंडी पेरणी ऑक्टोबर च्या अखेरपर्यंत करायला हरकत नाही. • बियाणे रात्रभर भिजवून पेरणी केल्यास उगवण लवकर व चांगली होते. • पेरणी करताना दोन ओळीतील अंतर ४५ सेंमी ठेवावे. • करंडी पिक सलग पिक न घेता आंतरपीक म्हणून हरभरा, जवस पद्धतीमध्ये करंडी + हरभरा (६:३) किंवा करंडी + जवस (३:३) या प्रमाणात घेता येते. कोरडवाहू करंडी पिकास ४० किलो नत्र (१९४ किलो अमोनियम सल्फेट किंवा ८७ किलो युरिया) + २५ किलो स्फुरद (१५६ किलो सिंगल सुपर फॉस्फेट) प्रती हेक्टर पेरणीच्या वेळी द्यावे.
सोयाबीन	<ul style="list-style-type: none"> पुढील हंगामात बियाणासाठी सोयाबीन चा वापर करावयाचा असल्यास, बियाणे उगवणाचे नुकसान टाळण्यासाठी शेतकऱ्यांनी ३५० ते ४०० आरपीएम या वेगावर थ्रेशरने सोयाबीनची मळणी करावी. • सोयाबीनचे बियाणे साठवितांना त्यात ओलाव्याचे प्रमाण ८ टक्के पेक्षा जास्त नसावे. १०० किलोच्या पोत्याची ५ पेक्षा मोठी थप्पी लाऊ नये. बियाण्याची पोत्याची आदळ आपट करू नये.

पिक	पिक निहाय सल्ला
कपाशी	<ul style="list-style-type: none"> कपाशीमध्ये रस शोषक किडीच्या प्रादुर्भावकाडे लक्ष द्यावे, रस शोषक किडीचा प्रादुर्भाव आर्थिक नुकसान पातळीपेक्षा जास्त दिसून आल्यास, नियंत्रणासाठी फ्लॉनिकॅमिड ५० डब्ल्यूजी @ ८० ग्रॅम प्रती एकर किंवा डायनोटेफ्युरोन २० एसजी @ ६० ग्रॅम प्रती एकर किंवा थायमेथॉक्झाम २५ डब्ल्यूजी @ ४० ग्रॅम/एकर प्रमाणात किटकनाशकाची स्वच्छ हवामान असताना व वाफसा परिस्थितीत असताना करावी. गुलाबी बोंडअळीचे निरीक्षण करण्यासाठी, शेतात २कामगंध सापळे प्रती एकर लावावे. ज्या ठिकाणी कामगंध सापळ्यामध्ये सलग ३ रात्री ६ ते ८ पतंग आढळून आल्यास किंवा १० टक्के डोमकळ्या किंवा प्रादुर्भाव ग्रस्त हिरवी बोंडे आढळून आल्यास किंवा प्रोफेनोफॉस ५० % ईसी ६०० मिली प्रती एकर किंवा इंडोक्साकार्ब १४.५ एससी २०० मिली प्रती एकर किंवा इमामेक्टीन बेन्झोएट ५ % एसजी १०० ग्राम प्रती एकर किंवा क्लोरपायरीफॉस ५० ईसी ५०० मिली प्रती एकर या प्रमाणात गुलाबी बोंड अळीच्या नियंत्रणासाठी फवारणी करावी. गुलाबी बोंड अळी व्यवस्थापनासाठी ट्रायकोग्रामा अंडी १.५ लाख प्रती हेक्टर या प्रमाणात वापर करावा.
कपाशी	<ul style="list-style-type: none"> कपाशी मध्ये पुढील अवस्थेत लाल होण्याची विकृती टाळण्यासाठी फुलोऱ्याच्या अवस्थेत २ % युरिया आणि २ % डीएपी + १ % युरिया आणि १ % मॅग्नेशियम सल्फेटची फवारणी कपाशीची बोंडे विकसित होणाऱ्या अवस्थेत करावी. कपाशीतील आंतरिक बोंड सड रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी खबरदारीचा उपाय म्हणून, कॉपर ऑक्सिक्लोराईड ५० डब्ल्यूपी/डब्ल्यूजी २५ ते ३० ग्राम व त्यानंतर ७ दिवसाच्या अंतराने प्रोपीकोनाझोल २५ ईसी १० मिली किंवा प्रोपिनेब ७० डब्ल्यूपी २५ ग्राम प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. काही भागात पानांवर व पात्यांवर कोरीनेस्पोरा बुरशीचा संसर्ग दिसत आहे. व्यवस्थापनासाठी कार्बेन्डाझिम ५० डब्ल्यू पी. १ मिली प्रति लिटर किंवा (मेटिराम ५५%+पायराक्लोस्ट्रोबिन ५% डब्ल्यू जी.) २ ग्रॅम प्रति लिटर किंवा प्रोपीकोनाझोल २५% ई.सी. १ मिली प्रति लिटर किंवा (अझोझायस्ट्रोबीन १८.२% डब्ल्यू/डब्ल्यू+डायफेनोकोनाझोल ११.४% डब्ल्यू/डब्ल्यू एस.सी.) १ मिली प्रति लिटर किंवा (फ्लूकझापायरोक्झाड १६७ ग्रॅम/ली+पायराक्लोस्ट्रोबिन ३३३ ग्रॅम/ली एस.सी.) ०.६ ग्रॅम प्रति लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. कपाशीमध्ये पावसामुळे आकस्मिक मर ची लक्षणे दिसून आल्यास, कॉपर ऑक्सिक्लोराईड ५० डब्ल्यूपी २५ ग्राम + १५० ग्राम युरिया प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून आळवणी (ड्रॅचींग) करावी. कपाशीवरील पानावरील ठिपके, बोंड सड व करपा या बुरशीजन्य रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी क्रेसॉक्सिम-मिथाइल ४४.३ एसस १० मिली किंवा प्रोपिनेब ७० डब्ल्यूपी २५ ग्राम किंवा प्रोपिकोनाझोल २५ ईसी १० मिली किंवा मेटिराम ५५% + पायराक्लोस्ट्रोबिन ५ % डब्ल्यूजी २० ग्रॅम किंवा अझोक्सिस्ट्रोबिन १८.२ % डब्ल्यू/डब्ल्यू + डायफेनोकोनाझोल ११.४ % डब्ल्यू/डब्ल्यू एससी १० मिली किंवा फ्ल्यूक्सापायरोक्झॉड १६७ g/l + पायराक्लोस्ट्रोबिन ३३३ g/l एससी ६ ग्रॅम प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून स्वच्छ हवामान परिस्थिती असताना फवारणी करावी.
कपाशी	<ul style="list-style-type: none"> कपाशी मधील नैसर्गिक पाते व फुलगळ टाळण्यासाठी एनएए (नॅथेलिक ऍसिटिक ऍसिड) ४ मिली प्रती १० लिटर पाणी या प्रमाणात फवारणी करावी तसेच कपाशी अतिरिक्त कायिक वाढ रोखण्यासाठी क्लोरमेकेट क्लोराईड ५० % एसएल १-२ मिली प्रती १० लिटर पाणी किंवा मेपीकेट क्लोराईड ५ % एसएल १० मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून स्वच्छ हवामान परिस्थिती असताना फवारणी करावी.
भात	<ul style="list-style-type: none"> धान पिकातील किड व्यवस्थापन:- तुडतुडे :- धान पिकावर तुडतुडे यांचा प्रादुर्भाव होण्याची शक्यता आहे तरी त्यांच्या नियंत्रणासाठी मेटारायझियम अनिसोप्ली या जैविक बुरशीचा २.५ कि.ग्रॅ. प्रती हेक्टर या प्रमाणात बांधीमध्ये वापर करावा. तुडतुड्यांची आर्थिक नुकसानीची पातळी ओलांडताच नियंत्रणासाठी बुप्रोफेजीन २५ % प्रवाही @ १६ मि.ली. किंवा इमिडाक्लोप्रिड १७.८ एस. एल. @ २.२ मि.ली. किंवा फिप्रोनिल ५ एस.सी. @ २० मि.ली. किंवा फ्लोनीकॅमीड ५० डब्ल्यू.जी. @ ३.० ग्रॅम १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. खोडकिडीच्या व्यवस्थापनासाठी हेक्टरी २० या प्रमाणे कामगंध सापळे लावावे. ट्रायकोग्रामा जापोनिकम (ट्रायकोकार्ड) हे परोपजीवी किटक हेक्टरी ५०,००० अंडी या प्रमाणात दर ७ दिवसाच्या अंतराने ३ ते ४ वेळा सोडावे. शेतात ५ % किडग्रस्त फुटवे दिसताच अझाडीरेक्टीन ०.१५ % (१५०० पि.पि.एम.) @ ३०-५० मि.ली. किंवा क्वीनॉलफोस @ ३२ मि.ली. किंवा कार्बोसलफॉन २५ % @ १६ मिली. प्रति १० लीटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी किंवा कार्बोफ्युरॉन ३ % दानेदार @ २५ किलो ग्रॅम प्रती हेक्टरी किंवा फीप्रोनिल ०.३% दानेदार @ १६.६७ कि.ग्रॅ. प्रती हेक्टर बांधीमध्ये पाणी असताना टाकावे. गादमाशी:- कार्बोफ्युरॉन ३ % दानेदार @ २५ किलो ग्रॅम प्रती हेक्टरी बांधीमध्ये ७ ते १० सेमी. पाणी, असताना वापरावे. बांधीमधील पाणी ४ ते ५ दिवस बांधीबाहेर काढू नये. आवश्यकतेनुसार ही किटकनाशके ३० दिवसांनी परत वापरावीत. धान पिकातील रोग व्यवस्थापन:- करपा:- हेक्झाकोनॅझोल ५ % ई.सी. @ २० मि.ली. किंवा मॅकोझेब ७५% प्रवाही @ ३० ग्रॅम प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. कडाकरपा:- कॉपर हायड्रॉक्साईड ५३.८ % टक्के डी एफ @ ३० ग्रॅम + स्ट्रेप्टोसायक्लीन @ १.५ ग्रॅम प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.

फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला:

फळे आणि भाजीपाला पिक	फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला
अळशी	• बागायती जवस पेरणी ७ नोव्हेंबर पर्यंत करावी. पेरणीपूर्वी प्रती किलो बियाण्यास कार्बेन्डाझीम २ ग्राम किंवा थायरम ३ ग्राम लाऊन बीजप्रक्रिया करावी. त्यानंतर ३ तासांनी अॅझोटोबॅक्टर २० ग्राम व स्फुरद विरघळणारे जीवाणू २० ग्राम प्रती किलो बियाणे या प्रमाणात बीज प्रक्रिया करावी.
वांगे	• मागील आठवड्यातील उच्च आर्द्रता आणि ढगाळ हवामानामुळे, वांग्याच्या पिकावर फळे व शेंडा पोखरणान्या अळीचा रादुर्भाव दिसून आल्यास व आर्थिक नुकसान पातळी गाठत असल्यास कार्बोसल्फान २५ % ईसी १२५० मिली प्रति हेक्टर किंवा डेल्टामेथ्रिन ०२.८० % ईसी ४०० ते ५०० मिली प्रति हेक्टर किंवा इमामेक्विन बेंझोएट ०५ % एसजी २०० ग्रॅम प्रति हेक्टर किंवा लॅम्बडा-सायहॅलोथ्रीन ०४.९० % सीएस ३०० मिली प्रति हेक्टर किंवा स्पिनोसॅड ४५ % एससी १६२ ते १८७ मिली प्रति हेक्टर किंवा थियाक्लोप्रिड २१.७० % एससी ७५० मिली प्रति हेक्टर किंवा क्लोरोट्रांनिलिप्रोल ०९.३० % + लॅम्बडा-सायहॅलोथ्रीन ०४.६० % झेडसी २०० मिली प्रति हेक्टर या प्रमाणात ५०० लिटर पाण्यात मिसळून कोणत्याही एका कीटकनाशकाची फवारणी करावी.
मिरची	• तापमानातील चढ उतार व उच्च आर्द्रतेमुळे मिरची पिकावर भुरी रोगाचा प्रादुर्भाव दिसून आल्यास व्यवस्थापनासाठी हेक्साकोनाझोल ७५ % डब्ल्यूजी ६६.७ ग्राम ग्रॅम किंवा टेबुकोनाझोल २५ % डब्ल्यूजी @ ५००-७५० ग्रॅम किंवा अझॉक्सीस्ट्रोबिन ८.३ % + मॅन्कोझेब ६६.७ % डब्ल्यूजी @ १५०० ग्रॅम किंवा बोस्कालीड २५.२ % + पायराक्लोस्ट्रोबिन १२.८ % डब्ल्यूजी @ ६०० ग्राम किंवा कार्बेन्डाझीम १२ % + मॅन्कोझेब ६३ % डब्ल्यूजी @ ७५० ग्रॅम किंवा क्रोसाक्सिम - मिथाइल १५ % + क्लोरोथॅलोनिन ५६ % डब्ल्यूजी @ १००० ग्रॅम किंवा टेबुकोनाझोल १० % डब्ल्यूजी + सल्फर ६५ % डब्ल्यूजी @ १२५० ग्रॅम किंवा टेबुकोनाझोल ५० % + ट्रायफ्लोक्सिस्ट्रोबिन २५ % डब्ल्यूजी @ २५० ग्राम प्रती हेक्टर ५०० लिटर पाणी या प्रमाणात मिसळून या पैकी कोणत्याही एका बुरशी नाशकाची स्वच्छ हवामान परिस्थिती असताना फवारणी करावी.
संत्रा	• नर्सरी धारकांनी रंगपूर किंवा जम्बेरी बियांची पेरणी प्लास्टिकच्या ट्रे मध्ये करावी. संत्रा आणि मोसंबी पिकामध्ये रस शोषणाच्या पतंगाचा प्रादुर्भाव दिसून आल्यास पतंगांना आकर्षित करून मारण्यासाठी १० मॅलेथिओन, १०० मिली संत्रा ज्यूस १०० ग्राम गुळ ९०० मिली पाण्यात विषारी द्रावण तयार करून रुंद शिशी मध्ये भरावे व प्रती २५ झाड दोन शिशा फळबागेत लटकाव्या. • गळलेल्या फळांना एकत्र करून मातीत दाबून नष्ट करावे. त्याचबरोबर कडू लिंबाची ओलि पाने व गोवत्या याचा बगीचा मध्ये संध्याकाळी ६ ते १० पर्यंत धूर करावा. फळमाशीच्या व्यवस्थापनासाठी मिथिल युजेनोल सापळे ६० दिवस फळ काढणी पूर्वी प्रती हेक्टर २० या प्रमाणात लावावे. ३० दिवसाच्या अंतराने ल्युर बदलावे. नागपुरी संत्रावर फायटोथोरा ब्राऊन रॉट रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी प्रादुर्भाव ग्रस्त फळबागांमध्ये फोसेटील अल्युमिनिअम किंवा मेफेनोक्झाम एमझेड- ६८ २.५ ग्राम प्रती लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. तन व्यवस्थापनासाठी वाफसा परिस्थिती नघून आंतरमशागतीची कामे (डवरणी, निंदनी, वखरणी) करावी. आंबिया बहराच्या फळबागेत कार्बेन्डाझीम ७५ % डब्ल्यूजी या बुरशीनाशकाची स्वच्छ हवामान परिस्थिती बघून १५ दिवसाच्या अंतराने फवारणी करावी. • आंबिया बहराच्या फळ गळ रोखण्यासाठी संत्राच्या झाडाला १.५ ग्राम २-४ डी + १ टक्के युरिया (१०० लिटर पाण्यात १ किलो युरिया) १०० लिटर पाणी किंवा गिब्रेरेलिक ऍसिड (जीए) १.५ ग्राम प्रती १०० लिटर पाण्यात मिसळून ची संत्राच्या झाडाला फवारणी करावी. मृग बहरतील फळांचा आकार वाढण्यासाठी १ ग्राम २-४ डी किंवा जिब्रेलिक ऍसिड याची २ टक्के मोनोपोटाशीअम फॉस्फेट, डायअमोनियम फॉस्फेट, पोटाशीअम नायट्रेट आलटून-पालटून १५ दिवसाच्या अंतराने झाडावरील भार अंदाज घेऊन फवारणी करावी. नमूद फवारणी ची कामे स्थानिक स्वच्छ हवामान परिस्थिती बघून करावी.

पशुधन विषयक निहाय सल्ला:

पशुधन विषयक	पशुधन विषयक निहाय सल्ला
म्हैस	• जनावरांसाठी पोषक चारा उपलब्धतेसाठी लुसर्न आणि बरसीम या चारा पिकाची लागवड करावी. जनावरांचा गोठा हा स्वच्छ, कोरडा व हवेशीर ठेवा. जंतनाशकाची मात्रा ३ महिन्यांच्या आधी केली नसल्यास जनावरांना जंतनाशकाची मात्रा द्यावी. गोठ्याचे निर्जंतुकीकरण २ टक्के फार्मेलिन चे द्रावण तयार करून करावी. जनावरांमध्ये अतिसार आणि अपचन टाळण्यासाठी लहान आणि मोठ्या जनावरांना कोरडा चान्याचा आहारात समावेश करावा. चारा पिकासाठी शिफारस केलेली रासायनिक खतांची मात्रा द्यावी.

इतर (माती / जमीन तयार करणे) निहाय सल्ला:

इतर (माती / जमीन तयार करणे)	इतर (माती / जमीन तयार करणे) निहाय सल्ला
सामान्य सल्ला	कांदा, लसून, मुळा, मेथी, पालक, श्रावण घेवडा, बटाटा, गाजर, गवार, वाटणा इत्यादी भाजीपाला पिकाची लागवड करावी.
सामान्य सल्ला	हवामान आधारित कृषी सल्ला पत्रिकेमध्ये नमूद तारखांची वैधता हि नमूद तारखेच्या मागील दिवसाच्या सकाळी ०८:३० वाजेपासून नमूद तारखेच्या सकाळी ०८:३० वाजेपर्यंत असेल, याची नोंद घ्यावी.